

Het Lansingerlands Initiatief

Goed idee? Kom ermee!

Aanleiding

Op 22 december 2016 heeft de raad de Verordening interactieve beleidsvorming, Inspraak en Burgerinitiatief (T16.10731) vastgesteld. In deze verordening is o.a. de herziene procedure rondom burgerinitiatieven vastgelegd. Deze herziening was wenselijk om indieners van burgerinitiatieven gelijke kansen te geven om initiatieven te realiseren, inwoners van Lansingerland bij burgerinitiatieven te betrekken en draagvlak voor burgerinitiatieven te meten.

Bij vaststelling van de verordening is door de raad besloten in 2017 een pilot te organiseren met één presentatiemoment om in te kunnen schatten om hoeveel initiatieven het gaat en de daaruit voortkomende werkzaamheden voor zowel raad als ambtelijke organisatie te meten. De voorliggende evaluatie is uitgevoerd om inzicht te krijgen in het functioneren van het Lansingerlands Initiatief. Hiervoor is gekeken naar de procedure zoals deze op papier staat en zoals deze in de praktijk werkt. Ook zijn de ervaringen van raadsleden, ambtenaren en initiatiefnemers meegenomen in deze evaluatie.

De pilot in 2017

In maart 2017 zijn 21 initiatieven ingediend in het kader van het Lansingerlands Initiatief. 2 initiatieven vielen af omdat het initiatieven betrof waarvoor de raad niet bevoegd is. 10 initiatieven werden door de indieners ingetrokken nadat hen duidelijk werd dat de initiatiefnemer zelf aan zet is bij de uitwerking en uitvoering van het initiatief. De overgebleven 9 initiatieven zijn in maart door de initiatiefnemers gepitcht voor de gemeenteraad, waarbij de presentaties zijn gefilmd. In de periode na maart zijn de ingediende initiatieven ambtelijk getoetst op haalbaarheid, juridische aspecten, kosten en financiering. Uit de eerste scan bleek dat het overgrote merendeel van de initiatieven onvoldoende uitgewerkt was. Met alle initiatiefnemers is vervolgens een gesprek gevoerd om duidelijkheid te geven over de benodigde informatie en begeleiding te bieden bij de verdere uitwerking. De aangeleverde informatie is verwerkt in de toets door het college.

In september is de inwonerpeiling van het Lansingerlands Initiatief gestart. Op de gemeentelijke website konden inwoners van 4 t/m 20 september stemmen op hun favoriete initiatief. 3.378 stemmen zijn via de website uitgebracht. Daarnaast zijn 103 handtekeningen opgehaald. De uitslag van de peiling vormde samen met de toets van het college de input voor de oordeels- en besluitvorming door de gemeenteraad. Tijdens een besloten jury-overleg, bestaande uit één vertegenwoordiger van iedere fractie, zijn de negen initiatieven gewogen en is voorgesteld aan welke initiatieven een aanmoedigingsbedrag toe te kennen en ter hoogte van welk bedrag. Op 31 oktober is tijdens een korte besloten raadsvergadering het raadsvoorstel aangenomen, waarna tijdens een feestelijke en druk bezochte bijeenkomst de initiatieven die een aanmoedigingsbedrag kregen bekend zijn gemaakt.

Evaluatie

Op basis van de pilot valt te constateren dat er verbeterpunten zijn, maar de algemene conclusie is dat het Lansingerlands Initiatief een waardevol instrument is voor raad en inwoners om initiatieven te realiseren. Hieronder volgen de verbeterpunten en aanbevelingen.

Communicatie

Ideeënbus of initiatief?

In januari/februari is een brede oproep gedaan (website, social media, lokale media) om ideeën die Lansingerland leuker, mooier, groener, socialer etc. maken in te dienen. Hierbij is bij een deel van onze inwoners de impressie ontstaan dat het Lansingerlands Initiatief een soort “ideeënbus” is, waar men ideeën achter kan laten die de gemeente vervolgens uitvoert. Dit blijkt onder andere uit de 10 inwoners die een initiatief hebben ingediend, maar zich terugtrokken nadat hen duidelijk werd dat zij zelf het initiatief dienden uit te voeren.

Aanbeveling: maak bij de oproep duidelijk wat er verwacht wordt van een initiatiefnemer. Neem na indiening van een burgerinitiatief ambtelijk contact op met de initiatiefnemer om te expliciteren wat het Lansingerlands Initiatief vraagt.

Procedureel

Voorsorteren aan de poort

Er hebben 9 initiatieven meegedaan aan het Lansingerlands Initiatief. Een aantal ingediende initiatieven had ook op een andere manier tot uitvoering gebracht kunnen worden.

Aanbeveling: ga bij indiening in gesprek met de initiatiefnemer om te bepalen of het Lansingerlands Initiatief de meest kansrijke route is. Begeleid initiatiefnemers eventueel naar andere instrumenten.

Pitch en ambtelijke begeleiding

Nadat de 9 initiatieven zijn gepitcht, zijn de initiatieven ambtelijk gescand. Hieruit bleek dat de initiatieven niet allemaal voldoende uitgewerkt waren. Hierover zijn gesprekken gevoerd met de initiatiefnemers, die vervolgens – in meer of mindere mate – met de feedback aan de slag zijn gegaan. Dit heeft bijgedragen aan de lange periode tussen pitch en besluitvorming/bekendmaking. Ook heeft het ertoe geleid dat een aantal initiatieven uiteindelijk een iets andere inhoud kregen dan aanvankelijk voor de gemeenteraad gepitcht (doordat onderdelen bijvoorbeeld juridisch onmogelijk bleken, maar met een aanpassing toch doorgang konden vinden).

Aanbeveling: begeleid de initiatiefnemers bij hun initiatief, direct na indiening van het initiatief en vóór de initiatieven voor de gemeenteraad gepitcht worden. Door aan de voorkant de begeleiding te intensiveren worden meer voldragen initiatieven gepitcht voor de gemeenteraad, komen de initiatiefnemers beter beslagen ten ijs, kunnen de raadsleden de initiatiefnemers bevragen op hun initiatief en kan de periode tussen pitch en besluitvorming/bekendmaking minder lang worden gemaakt.

Frequentie

De Verordening Interactieve beleidsvorming, Inspraak en Burgerinitiatief Lansingerland 2016 stelt dat er 2 indien-rondes per jaar zijn. Uit de pilot blijkt dat er veel ambtelijke uren gaan zitten in de begeleiding van de initiatiefnemers bij het uitwerken van de initiatieven en in de toets van de verschillende initiatieven op juridische aspecten, kosten, financiering en haalbaarheid. O.a. een communicatieadviseur, een communicatiemedewerker, een beleidsmedewerker Groen, een beleidsmedewerker Openbare Ruimte, een beleidsmedewerker Sociaal Domein, een programmaleider Verkeer & Vervoer, een jurist Grondzaken, een secretariaatsmedewerker en twee griffie-medewerkers zijn betrokken geweest bij de toets en de begeleiding. De realisatie van de

initiatieven vraagt daarnaast ook de nodige ambtelijke begeleiding, o.a. door een communicatieadviseur die contactpersoon is voor de initiatiefnemers, maar ook van bijvoorbeeld beleidsmedewerkers op het gebied van Groen, Verkeer en Grondzaken.

Aanbeveling: organiseer 1 ronde per jaar. Indien zich initiatiefnemers melden op andere momenten gaan we in gesprek met de initiatiefnemer om te bepalen op welke manier we het initiatief verder kunnen brengen.

Vastgestelde momenten

In de Verordening Interactieve beleidsvorming, Inspraak en Burgerinitiatief Lansingerland 2016 zijn de maanden vastgelegd waarin de pitch, de burgerpeiling en de bekendmaking plaatsvinden. Hierdoor is de flexibiliteit binnen de procedure beperkt. In een verkiezingsjaar kan het wenselijk zijn om de pitch voor en de besluitvorming door dezelfde raad te laten plaatsvinden. Met de huidige vastgestelde maanden kan dit niet.

Aanbeveling: laat de vastgestelde maanden los en bepaal (en communiceer) jaarlijks wanneer de pitch en besluitvorming plaatsvindt.

Afvalmoment

De 9 initiatieven zijn tussentijds door het college getoetst op juridische aspecten, kosten, financiering en haalbaarheid. Van een aantal initiatieven was toen al duidelijk dat er geen positief besluit over kon worden genomen, omdat er cruciale haken en ogen aan de initiatieven zaten. De toets van het college is niet gedeeld met de initiatiefnemers en hoewel er in de begeleiding wel op deze punten is gewezen, zijn de initiatiefnemers niet formeel geïnformeerd over het te verwachten negatieve besluit door de gemeenteraad. Een aantal initiatiefnemers heeft nog actief campagne gevoerd voor hun initiatief, hoewel ambtelijk al duidelijk was dat het initiatief niet kansrijk was. Dit zorgt voor onnodig werk voor de ambtelijke organisatie, voor valse verwachtingen bij initiatiefnemers en deelnemers aan de burgerpeiling en onnodig werk voor deze initiatiefnemers.

Aanbeveling: organiseer een formeel tussentijds afvalmoment. Op basis van de toets van het college kan de raad vaststellen welke initiatieven tussentijds afvallen. Inwoners stemmen dan alleen op kansrijke initiatieven en initiatiefnemers weten eerder waar ze aan toe zijn.

Criteria

De uitslag van de burgerpeiling vormde samen met de toets van het college de input voor de oordeels- en besluitvorming door de gemeenteraad. De omschrijving van de criteria zoals die in de toets van het college worden gehanteerd biedt ruimte voor onduidelijkheid. Zo is er met een initiatiefnemer een discussie ontstaan over de aangeleverde begroting. De initiatiefnemer gaf aan dat er om een begroting wordt gevraagd en dat er verder geen eisen aan die begroting kunnen worden gesteld.

Aanbeveling: formuleer de criteria zo smart mogelijk.

Raadplegende burgerpeiling

Inwoners konden via de burgerpeiling een stem uitbrengen op het initiatief dat zij het mooist, leukst, origineelst, etc. vonden. De gemeenteraad heeft deze uitslag van de peiling meegenomen in de oordeels- en besluitvorming. Bij een groot aantal initiatiefnemers en inwoners is de indruk ontstaan (ondanks communicatie hierover richting initiatiefnemers en inwoners) dat de uitslag van de peiling gevolgd wordt/leidend is bij de besluitvorming door de raad. Dit heeft geleid tot een negatief sentiment ("de raad legt de wens van de inwoners naast zich neer") en doet afbreuk aan het imago van en vertrouwen in het gemeentebestuur.

Aanbeveling: Indien de burgerpeiling onderdeel blijft van het proces, geeft de burgerpeiling dan een bindend karakter. Op deze manier wordt tegemoetgekomen aan de verwachtingen van inwoners en initiatiefnemers.